

Martti Muukkonen

Maallikkotoiminnasta viralliseen ekumeniaan - Ekumenian synty ja kehitys

Luentorunko

1. Kristikunnan hajaannus

- Kristikunnan siirtyminen seemiläisestä maailmasta Eurooppaan
 - Jo apostolien aikaan kristityillä oli opillisia ja käytännöllisiä erimielisyyksiä. Paavali kertoo mm. Galatalaiskirjeessä haukkuneensa Pietarin pystyyn tämän vetäytyttyä ehtoollisyhteydestä kun paikalle saapui Jaakobin opetusta kannattavia opetuslapsia. Hänen kirjeistään löytyy muitakin kuvauksia seurakunnissa ilmenneistä ristiriidoista, joihin hän puuttui.
 - Keskeisin ero oli kulttuurinen: alkukirkossa oli selkeä jako juutalaiskristillisiin ja hellenistikristillisiin ryhmiin. Edellinen vaati ympärileikkausta ja juutalaisten tapojen noudattamista. Jälkimmäinen ei.
 - Eräinä syinä opillisiin ongelmiin on ollut se, että seemiläinen ajattelu on kuvailevaa, kreikkalainen määrittelevää. Lisäksi kaikille heprean / aramean termeille ei löydy suoria vastineita mistään eurooppalaisesta kielestä. Tällaisia olivat mm. messias ja vanhurskaus
 - Kk:n kuvailevia Raamatunkohtia alettiin tulkita kreikkalaisen filosofian avulla, Raamatun opetuksista tehtiin dogmeja. Ongelma oli, että kaikki eivät tulkinneet noita kuvailuja samalla tavalla.
 - Varhaisin uskontunnustus ”Jeesus on Herra”
 - Lähes yhtä vanha on yksinkertainen kala-kuva: kala on kreikaksi IKTHYS eli Jeesus, Kristus, Jumalan Poika, Vapahtaja. Tuohon edelliseen on tullut ajatus Jeesuksesta Jumalan Poikana ja Vapahtajana
- Uskontunnukset määrittivät dogmaa rajaamalla pois joitain oppeja
 - Gnostilaisuus korosti erilaista salaistietoa, joka annettiin vain asiaan vihkiytyneille. Muistutti joissain suhteissa nykyisiä salaliittoteorioita.
 - Donatolaiset eivät hyväksyneet vainojen aikana uskosta luopuneita takaisin seurakuntiin ja tällaisia pappeja ei katsottu oikeiksi papeiksi. Tämän kirkko torjui ja linjasi, että sakramentti ei ole riippuvainen papin omasta hurskaudesta
 - Areiolaiset ja nestoriolaiset katsoivat, että Jeesus adoptoitiin Jumalan Pojaksi joko kasteessa tai ylösnousemuksessa. Kirkon määriteltyä kolminaisuusoppinsa, monet – varsinkin itäiset – areiolaiset ja nestoriolaiset kääntyivät 600-luvulla islamiin kun sen monoteismi oli lähempänä heidän uskonkäsitystään
 - Monofysitismi opetti, että Kristuksella ei ollut kuin yksi luonto, joka oli jumalallinen – eli , että hän ei olisi ollut lainkaan todellinen ihminen vaan ikään kuin Jumala ihmisen valepuvussa.
 - Montanismi saarnasi pikaista lopun ajan tulemistä
 - Pelagiolaisuus kiisti perisyntin
 - Suurin osa näistä ja muista ryhmistä ovat hajonneet mutta jotkut ovat edelleen olemassa: nestoriolaisia on mm. Assyrian kirkossa ja tähän ryhmään kuuluvat myös Intian Tuomas-kristityt. Monofysitismi elää ns. orientaali-ortodoksisissa tai ei-Khalkedonilaisissa kirkoissa mm. Egyptissä ja Syyriassa. Montanismia on edelleen paljon mm. helluntailaisuudessa ja pelagiolaisuus tuli osin luterilaisuuteen Melanchtonin kautta.

- Idän kristillisyyteen tiivis mutta hyvä johdanto löytyy Emil Antonin kirjasta ”Kahden virran maa.”
- Eurooppalaisen kirkon jakautuminen kahtia
 - Ns vanhalla kirkolla oli viisi patriarkaattia: Jerusalem, Antiokia, Aleksandria, Konstantinopoli ja Rooma. Islamin levitessä Lähi-idässä kahdesta viimeisestä tuli ne tärkeimmät keskuksat, jotka kristikunnassa on edelleenkin.
 - 1054 paavi ja Konstantinopolin patriarkka julistivat toisensa pannaan
 - Muodollisesti tämä tapahtui ns. filioque-kiistan vuoksi: Lännen kirkko oli lisännyt uskontunnustukseen Pyhän hengen lähtevän Isästä ja Pojasta mitä ortodoksit eivät hyväksyneet.
 - Todellisuudessa eron takana oli paljon kulttuurisia ja poliittisia tekijöitä: itä oli kreikankielistä aluetta ja länsi latinalaista. Poliittisesti kyse oli kahden suurvallan, Bysantin ja Pyhän saksalais-roomalaisen keisarikunnan valtakamppailusta, johon valjastettiin myös kirkko mukaan.
 - Tuo molemminpuolinen pannaanjulistus jakoi kristikunnan kahtia yli 900 vuodeksi
- Läntisen kristikunnan hajaantuminen
 - Kuten hyvin tiedämme, Luther käynnisti reformaation, jota myös uskonpuhdistukseksi kutsutaan
 - Lutherin tarkoitus ei ollut perustaa uutta kirkkoa vaan uudistaa vanhaa.
 - Reformaation toinen päähaara syntyi Sveitsissä Jean Calvinin ja Ulrich Zwinglin toimesta. Tätä suuntausta on kutsuttu joko reformoiduksi kirkoksi tai kalvinismiksi. Sen pääalueita oli Sveitsin lisäksi Hollanti ja Skotlanti. Myös Ranskan hugennotit olivat tätä suuntausta.
 - Reformaation kolmas päähaara syntyi Englannissa. Kun paavi ei myöntänyt avioeroa Henrik VIII:lle, tämä suivaantui ja totesi Englannin kirkon erkaantuneen Roomasta.
 - Eli tässä vaiheessa kristikunnassa oli viisi pääsuuntausta: katoliset, ortodoksit, luterilaiset, kalvinistit ja anglikaanit.
- Ns. vapaiden suuntien synty
 - 1700-luvun evankelikaalisen herätyksen seurauksena herätys organisoitui 1800-luvulla Englannissa anglikaanisen kirkon ulkopuolelle kun se mannermaalla pysyi pääosin luterilaisten ja kalvinististen kirkkojen sisällä
 - Tässä vaiheessa syntyivät mm. baptistit, metodistit, adventistit, kveekarit ja ns. Plymouthin veljet tai darbyismi, josta myöhemmin syntyi Suomen Vapaakirkko.
 - Kotimaisista vapaista suunnista helluntailaisuus syntyi 1800-1900-luvun vaihteessa amerikkalaisten baptistien ja metodistien pyhityslikkeestä.
 - Suomessa nämä kirkkokunnat aloittivat virallisesti toimintansa kun Uskonnonvapauslaki säädettiin 1920. Tosin on muistettava, että helluntaiherätys oli 2002 asti järjestäytynyt yhdistysmuotoisena ja vieläkin vain puolet helluntaiseurakunnista kuuluu Suomen Helluntaikirkkoon.
 - Nykyään ei varmaan kukaan tiedä kaikkien kristillisten kirkkokuntien lukumäärää. Varsinkin vapaat suunnat ovat pirstoutuneet tuhansiksi pieniksi paikallisiksi seurakunniksi, jotka eivät kuulu mihinkään laajempaa kokonaisuuteen.
- Kristinuskosta erkaantuneet uskonnolliset liikkeet
 - 1800-luvulla syntyivät merkittävimmät kristinuskosta erkaantuneet uskonnolliset yhdyskunnat: Mormonit ja Jehovan todistajat.
 - Saksassa antroposofian vaikutuksesta syntyi kristosofinen liike, joka yhdisti antroposofiaa ja kristillisyyttä ja joka on siellä organisoitunut kirkkokunnaksi. Sen pastorina elämäntyönsä teki suomalaisille hyvin tuttu Jukka Kuoppamäki.

2. Ekumenian alkuaskeleet

- Tuon evankelikaalisen herätyksen myötä Englannissa kristinusko pirstoutui entisestään kun eri osaliikkeet organisoituivat omiksi kirkkoikseen. Tämä synnytti tarpeen jonkinasteiseen yhteistyöhön
- Yhteistyöjärjestöinä syntyivät Britannian ja ulkomaiden Raamattuseura, pyhäkoululiike, Evankeelinen Allianssi sekä ekumenian kehityksen kannalta keskeisin eli Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys sekä sen sisarjärjestö Nuorten Naisten Kristillinen Yhdistys
- Edellä mainittujen lisäksi erityisesti protestanttien yhteistyöhön vaikuttivat erilaiset 1800-luvulla syntyneet lähetysjärjestöt. Yhteiset kokemukset lähetyskentillä osoittivat, että kristittyjen ei pitäisi kilpailla keskenään tai taistella toisiaan vastaan vaan toimia yhdessä.

3. NMKY ekumenian pioneerina

- NMKY:n synty
 - NMKY:n ”virallisen tarinan” mukaan liike syntyi Lontoossa 12 kauppa-apulaisen raamattupiirinä. Ensin se laajeni kauppa-apulaisten oma-apuorganisaatioksi ja sitten laajemmin nuorison avustusjärjestöksi, joka organisoi kirjastoja, opintopiirejä, sosiaalitukea ja montaa muuta aktiviteettia.
 - Lontoon NMKY:n idea levisi pian koko Britanniaan ja myös ulkomaille erityisesti liikemiesten verkostojen kautta mm. Lontoon maailmannäyttelyn avulla.
 - Lontoon NMKY ei kuitenkaan ollut ainoa, josta liike lähti. Saksankielisessä maailmassa vastaavia nuorukaisyhdistyksiä oli syntynyt seurakuntien nuoremman papiston toimesta jo huomattavasti aiemmin. Baselin NMKY mainostaa itseään vanhimpana ja juontaa olemassaolonsa jo 1700-luvulle – tosin toisennimisensä.
 - Saksalaiset Jünglingsvereinit (nuorukaisyhdistys) antoivat ideoita ainakin yhtä paljon kuin Englantilaisetkin. Mm. Suomessa yritettiin perustaa Turun Nuorukaisyhdistys 1886 mutta senaatti kielsi sen toiminnan.

NMKY:n Maailmanliiton synty

- Eri maiden yhdistysten sihteerit olivat myös usein Evankeelisen Allianssin aktiiveja ja kirjeenvaihdossa keskenään. Siinä kirjeenvaihdossa syntyi ajatus jonkinlaisen yhteistyöelimen perustamisesta. Tässä prosessissa eräs keskeisimpiä henkilöitä oli Geneven NMKY:n sihteeri Henri Dunant, joka myöhemmin tuli tunnetuksi Punaisen Ristin perustajana.
- Monet sihteereistä olivat myös Evankeelisen Allianssin sihteereitä ja he päättivät pitää oman kokouksensa 1855 Pariisin Maailmannäyttelyn yhteydessä pidetyn EA:n konferenssin aikana.
- Tuossa kokouksessa perustettiin NMKY:n Maailmanliitto ja hyväksyttiin ehkä 1800-luvun merkittävin ekumeeninen dokumentti: NMKY:n Pariisin Basis:

Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen tarkoituksena on yhdistää niitä nuoria miehiä, jotka tunnustaan Jeesuksen Kristuksen Jumalukseen ja Vapahtajakseen Pyhän Raamatun mukaisesti tahtovat olla Hänen opetuslapsiaan uskossa ja elämässä ja jotka pyrkivät yhdessä Hänen valtakuntansa levittämiseen nuorten miesten keskuuteen.

- Tosin alkuperäinen ranskankielinen teksti käyttää ilmaisua jeunes gens, joka tarkoittaa yleensä nuoria.

- Tästä Basiksesta tuli pohja muiden ekumeenisten järjestöjen peruskirjoille: NNKY, Kristillinen ylioppilasliike ja Kirkkojen Maailmanneuvosto.

NMKY:n innovaatiot ja niiden leviäminen

- NMKY tunnetaan Suomessa ennen kaikkea urheiluseuroina mutta sen taustalla on pitkä työ nuorison hyväksi
- Saksan Jünglingsvereinit olivat jo aiemmin käynnistäneet projekteja kiertävien kisällien majoittamiseksi ja auttamiseksi – mistä on syntynyt NMKY:n maailmanlaajuinen hotelliverkosto. Suomessa sellainen on enää Helsingin Hotelli Arthur kun muut ovat myyneet sen liiketoimintansa pois.
- Kristillisen liikuntatyön – tai sananmukaisesti fyysisen kasvatuksen – mahdollisti se, että urheilu, joka 1800-luvulla nähtiin kristillisissä piireissä negatiivisesti lähinnä nyrkkeilynä ja kukkotappeluina, perusteltiin kristillisesti. Tällaisiksi perusteluiksi nostettiin ajatus ruumiista Pyhän Hengen temppeleinä sekä Luukkaan maininta, että Jeesus varttui – kuten KJV ilmaisee – viisaudessa, voimassa sekä Jumalan ja ihmisten suosiossa. Tästä kehitettiin NMKY:n kolmioperiaate, jonka mukaan ihminen on henkinen, hengellinen ja fyysinen kokonaisuus. Tätä on usein kuvattu punaisella tasakylkisellä kolmiolla, joka on ihmisyhteisöä kuvaavan ympyrän sisällä.
- USA:ssa NMKY:n Springfieldin collegessa kehitettiin myös sellaiset Namikan urheilumuodot kuin koripallo ja lentopallo, joita käytettiin nimenomaan nuorisotyön keskeisinä työmuotoina – niin kotimaissa kuin lähetyskentillä.
- USA:n sisällissodan aikana nuoret miehet rekrytoituivat vastakkaisiin armeijoihin ja siten pois seurakuntiansa vaikutuspiiristä. NMKY lähti heidän peräänsä ja siitä syntyi työ sodan uhrien auttamiseksi. Sen merkittävimpiä saavutuksia ovat olleet sotilaskotityö (Suomessakin ensimmäinen sotilaskoti oli saksalaisten perustama). Kun sodassa osa sotilaista joutuu vangeiksi, NMKY aloitti työn sotavankien parissa, jossa se sovelsi paikallisyhdistyksissä kehitettyjä menetelmiä. Maailmansodissa NMKY ja Punainen Risti toimivat yhteistyössä niin, että PR hoiti materiaalisen avun ja NMKY henkisen. Varsinkin 2. MS:n jälkeen monet sotavangit huomasivat olevansa edelleen samoilla leireillä mutta nyt eri statuksella: nyt leiri oli pakolaisleiri ja he olivat pakolaisia. Tästä alkoi NMKY:n pakolaistyö, jonka pisin projekti on ollut Palestiinassa. Sivuhuomiona voi sanoa, että kun UNHCR perustettiin, lähes kaikki sen työntekijät olivat entisiä NMKY:n sotavankien ja pakolaisten parissa työtä tehneitä.
- NMKY kehitti myös sellaisia toimintoja, jotka meille nykyään ovat itsestäänselvyksiä: kansainvälisiä työntekijäkokouksia, nuorisokokouksia ja nuorten leirejä sekä nuorisotyön eri muotoja ja metodeja. Esimerkkinä voisi mainita, että ensimmäinen kerta, kun kansainvälisessä konferenssissa käytettiin ryhmätöitä työmenetelmänä, oli NMKY:n Tukholman konferenssissa 1888.
- Siinä konferenssissa oli mukana myös eräs senaattori nimeltä Sakari Topelius, joka laivassa paluumatkalla lausui silloiselle teologian ylioppilaille – myöhemmin professori – Arthur Hjeltille: ”Ei liene Jumalan tahto, että Suomi jäisi vaille näitä siunauksia.” Seuraavana vuonna hän oli Helsingin NMKY:n ensimmäinen perustajajäsen ja nimenomaan hänen nimensä perusteella HNMKY:n säännöt hyväksyttiin.
- Suomalaisen kristillisen nuorisotyön historia on 1900-luvun puoliväliin pitkälti Suomen NMKY:n historiaa. Valitettavaa on, että 1930-luvulla silloinen Suomen Nuorten Kristillinen Liitto vaihtoi ekumeenisen tunnustuksensa luterilaiseksi ja erosi NMKY:n Maailmanliitosta. Sillä käytännössä katkaistiin luterilaisen kirkon nuorisotyön kansainväliset ruohonjuuritason yhteydet vuosikymmeniksi. Se on

valitettavaa siksi, että ideat ja innovaatiot leviävät nimenomaan keskinäisten kontaktien ja kokemusten kautta. Uskallan sanoa, että nykyään uudet kansainväliset vaikutteet tulevat lähinnä kirkon johtoportaan välittäminä.

- NMKY:n kansainvälisten konferenssien merkitys ekumenian kehitykselle on mittaamaton. Käytännöllisesti katsoen kaikki ekumenian merkkihenkilöt tapasivat toisensa niissä nuorina, kasvoivat näissä tapaamisissa yhdessä – ja kun kasvoivat aikuisiksi ja saivat merkittäviä rooleja omissa kirkoissaan, jatkoivat tuota yhteyttään kirkkojensa edustajina. Se merkitsi sitä, että Kirkkojen Maailmanneuvoston alkuvuosien toiminnoissa ei ollut viholliskuvia kun osallistujat olivat vanhoja ystäviä.

- Nykyään NMKY on maailman suurin kristillinen nuorisjärjestö ja sen toiminnoissa on mukana n. 60 miljoonaa ihmistä. Vaikka osa kansallisista liikkeistä on täysin sekulaareja mutta osa hyvinkin kristillisiä. Tämä johtuu kolmesta asiasta. Toisaalta siitä, että aiemmin mainitun Pariisin Basiksen esipuheessa on maininta siitä, että kokoontuneet paikallisyhdistykset muodostavat yhteisen liiton ilman, että ne luopuisivat paikallisesta itsenäisyydestään. Tämä on ollut sekä siunaus että kirous: paikallisesti on voitu toimia oman uskonnäkemyksen mukaan mutta pienten paikallisyhdistysten organisaatiokuolleisuus on vajaan 200 vuoden aikana ollut merkittävän suurta. Jäljelle ovat jääneet pääosin suuret vakavaraiset yhdistykset, jotka ovat viitoittaneet tietä eteenpäin. Toisaalta taas NMKY:n sekularisaatiokehitystä on voimistanut kirkkojen oman toiminnan korostaminen ja tuen hiipuminen NMKY:n kaltaisille järjestöille. Jos kirkot eivät ole niitä kaivanneet, ne ovat suuntautuneet sinne, missä niitä on arvostettu. Kolmas tekijä on ollut se, että NMKY on levinnyt myös ei-kristillisille alueille ja tämä on muuttanut mm. sitä voiko johtokunnissa olla muita kuin kristittyjä.

Virallisen ekumenian alku

- Edinburghin maailmanlähetyksenkonferenssi 1910

- Virallisen ekumeenisen liikkeen ”virallisen” kertomuksen mukaan Edinburghin lähetyksenkonferenssi 1910 on ekumenian alku. Samalla tavoin kuin NMKY:n virallinen myytti Lontoon NMKY:stä sivuuttaa Saksan Jünglingsvereiniin osuuden, virallisen ekumenian myytti on sikäli ongelmallinen, että se sivuuttaa tyystin sitä edeltäneen yhdistyspohjaisen ekumenian, joka pyöri pitkälti NMKY:n, NNKY:n ja niihin läheisesti liittyneen Kristillisen ylioppilasliikkeen ympärillä. Myös Edinburghissa näiden järjestöjen vaikuttajat olivat vahvasti läsnä.

- On jotenkin surkuhupaista, että esim. englanninkielinen Wikipedia-artikkeli ”1910 World Missionary Conference” esittelee konferenssin keskeisimmän toimijan John R. Mottin ”amerikkalaisena maallikkona.” Todellisuudessa Mott perusti Kristillisen ylioppilasliikkeen ja oli oman aikansa vaikuttavimpia ekumeenisia toimijoita – eräänlainen aikansa mr. Ekumenia. Hän teki työuransa Pohjois-Amerikan NMKY:n pääsihteerinä ja kokosi ympärilleen verkoston ekumeniasta innoittuneita henkilöitä.

- Edinburghin konferenssin seurauksena perustettiin Kansainvälinen lähetysneuvosto, joka myöhemmin sulautui Kirkkojen Maailmanneuvostoon.

Kirkkojen Maailmanneuvosto 1948

- KMN:n toinen juuri oli ns. ”Työ ja palvelu” –liike, jonka eräs keskeisiä henkilöitä oli ruotsalainen arkkipiispa Nathan Söderblom – hänkin Mottin NMKY-verkoston keskeisiä henkilöitä.

- Kolmas KMN:n juuri oli ns. ” Usko ja kirkkojärjestys tai Oppi ja konstituutio”, joka sekin sai alkunsa 1910. Se on keskittynyt enemmän opillisiin kysymyksiin kun taas tuo ”työ ja palvelu”-liike oli enemmän käytännön diakoniaa ja yhteistyötä.

- Ekumeenisen liikkeen historioitsija Ruth Rouse on maininnut, että KMN:n ensimmäisessä konferenssissa Amsterdamissa 1948 ”luultavasti 4/5 kokousedustajista oli NMKY:stä, NNKY:stä tai niihin läheisesti liittyneestä Kristillisestä ylioppilasliikkeestä.”
- Jos lähetystyö oli asia, joka sai protestantteja yhteistyöhön, työ sodan uhrien auttamiseksi toi myös katolisen kirkon mukaan yhteistyökuvioihin – joskin varauksellisesti. Tämä yhteys alkoi ruohonjuuritasolla juoksuhaudoissa ja vankileireillä ja pikkuhiljaa vaikuttamaan myös kirkon ylärakenteeseen.
- Pienenä kuriositeettina voisi mainita, että myös ajatus YK:sta syntyi eräässä NMKY:n raamattupiirissä. Ideale antoi ehkä merkitystä se, että kyseinen piiri kokoontui Valkoisessa talossa.
- Toinen merkittävä anekdootti liittyy ortodoksien ja katolisen kirkon suhteisiin. Se, että Konstantinopolin patriarkka Athenagoras otti yhteyttä paaviin yhteysneuvottelujen alkamiseksi, johtuu pitkälti siitä, että Athenagoras oli nuoruudestaan asti Kreikan NMKY:n jäsen ja oli koko ikänsä harjoitellut ekumeniaa NMKY:n piirissä. Eräs virstanpylväs tässä oli se, että kun NMKY:n Helsingin maailmankonferenssissa vietettiin Helsingin Johanneksenkirkossa ehtoollismessua, siinä oli alttarilla kolme pohjoismaista luterilaista pappia ja yksi englantilainen anglikaani. Herran siunauksen lausui tuossa messussa silloinen Korfun piispa Athenagoras. Tämä oli siinäkin mielessä huomattavaa, että luterilaisten ja anglikaanien yhteistyötä määrittävä Porvoon sopimus laadittiin vasta 1992.
- KMN:n työssä näkyvät nämä sen kolme juurta. Sen sijaan virallisissa tiedotuksessa ei juurikaan puhuta noiden juurien taustoista maallikkoaktiviteettina. Papisto on ottanut vallan ja työntänyt maallikot syrjään.
- Negatiivinen piirre virallisessa ekumeniassa on ollut se, että – päinvastoin kuin ekumenian alkuaikoina – nyt ihmisen täytyy ensin tehdä ura omassa kirkossaan ennen kuin hän pääsee ekumeenisiin neuvottelupöytiin. Ei enää ole sitä ystävyyden henkeä, mikä oli yhdessä kasvaneiden ekumenian pioneerien kohdalla.
- Ero NMKY:n ja KMN:n ekumeniassa on siinä, että NMKY harrastaa ns. maksimaalista ekumeniaa, jossa katsotaan pienintä yhteistä tekijää yhteyden edellytyksenä. KMN ja viralliset kirkot puolestaan edustavat ns. minimaalista ekumeniaa, jossa opillisista kysymyksistä pitää päästä yksimielisyyteen ennen kuin todellinen yhteys syntyy. Vanhojen kirkkojen kohdalla yksimielisyys on olemassa kasteesta mutta ei virasta, ehtoollisesta ja muista sakramenteista. Erityisen kipeä kysymys on se, että ehtoollispöytä ei virallisesti ole avoin toisen kirkkokunnan jäsenille. Suomessa erityisesti luterilais-ortodoksisille pareille on kipeä kysymys kun puoliset eivät pääse yhteiseen ehtoollispöytänsä. Vapaiden suuntien kohdalla taas ongelma on siinä, etteivät ne hyväksy vanhojen kirkkojen lapsikastetta.
- NMKY:n Maailmanliiton logossa keskellä on avoin Raamattu ja viittaus Jeesuksen jäähyväisrukoukseen, jossa Hän rukoi opetuslastensa puolesta, ”että he yhtä olisivat” kaikista eroistaan huolimatta. Näistä eroista ekumeenisen liikkeen slogan toteaa, että ”Hän, joka meitä yhdistää, on suurempi kuin asiat, jotka meitä erottavat.”